

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.) "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.)

1

בס"ד | גיליון 64
פרשת בשלח
התשפ"ב

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

מדה כנגד מדה - סיפור מגדולי ישראל

הזקן שחשב עצמו ללמדן והעיז פנים, במים חטא, ובמים לקה!

שמות ט"ו ט': "כִּי בָא סוֹס פְּרָעָה בְּרָכְבוֹ וּבְפָרְשָׁיו בְּיָם וַיֵּשֶׁב ה' עֲלֵהֶם אֶת מֵי הַיָּם וַיִּבְנֶי יִשְׂרָאֵל הֶלְכוּ בַיַּבֵּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם".

ישנה מחלוקת בין הפוסקים ובין מפרשי התורה – "הרמב"ן ו"האבן עזרא" האם פסוק זה הוא חלק מהשירה או לא. מתוך הסיפור הנורא להלן, נבין את השיטות והנפק"מ להלכה וגם מוסר השכל" בצדה.

כשהתמנה הגה"ק מהר"ל דיסקין ז"ע לרבנות בעיר בריסק עוד לא מלאו לו שלוש שנים. היה זה בימיו הראשונים לרבנותו, נגש אליו למדן ישיש וסח לו חידוש שנתחדש לו: באמירת "אז ישיר" בתפילת השחר אומרים את הפסוק "ה' ימלוך לעולם ועד", שנים מקרא ואחד תרגום, וכתב "האבודרהם" בטעמו של דבר לפי שהוא סוף השירה. וכן כתב בסידור רב עמרם גאון: "סוף השירה ה', ימלוך לעולם ועד". ו"בפסיקתא זוטרתא" אמרו שתיקנו שמונה עשרה ברכות בתפילה, כנגד שמונה עשרה פסוקי השירה, עד "ה' ימלוך לעולם ועד", וא"כ, הפסוק "כי בא סוס פרעה וכו'", אינו מכלל השירה.

הסביר לו המהר"ל ואמר: אכן מצינו דעה כזו. גם ה"מרדכי" (פרק לולב הגזול) כתב שנהגו לכפול פסוק "ה' ימלוך לעולם ועד" בסוף השירה כשם שנהגו לכפול "כל הנשמה תהלל י-ה" בסוף פסוקי דזמרה. וגם הפייטן רבנו שמעון ברבי יצחק שהיה בזמנו של רש"י יסד פיוט לשביעי של פסח על סדר פסוקי השירה, וחתם ב"ה' ימלוך לעולם ועד", ולא בפסוק "כי בא סוס פרעה" וכן דעת הרמב"ן בפרשתינו.

שמח הלמדן הישיש לסיוע, והרצה את חידושו: "אם כן, אין לכתוב את הפסוק "כי בא סוס פרעה" כדרך שכותבים את שירת הים, "אריח על גבי לבנה" (כידוע צורת כתיבת השורות של ה'שירה' בספר התורה, שונה משאר השורות של התורה, צורה זו נקראת בלשון ההלכתית 'אריח על גבי לבנה'), שאין פסוק זה מכלל השירה אלא סיכום המאורע שהביא לה. יורה הרב 'לתקן' את כל ספרי התורה שבהיכל ו'להגיה' אותם מן ה'שיבוש', שפסוק זה נכתב כהמשך השירה!"

הזדעזע המהר"ל לשמע הדברים, וקרא: הס! וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה?! הלא במכילתא מבאר שפסוק זה הוא מכלל השירה, ובמסכת סופרים אמרו שיש לכתוב "אריח על גבי לבנה", וכן כתב הרמב"ם, וכן דעת האבן עזרא ומחזור ויטרי, והכלבו ואברבנאל, שפסוק "כי בא סוס פרעה" הוא מכלל השירה, ומי זה שיעיז לשלוח יד בספר התורה ונקה...?

העיז הלמדן פניו, ואמר: "מסתבר טעמו של האבודרהם, ויש לעשות מעשה כדבריו!"

הזהירו המהר"ל: "כבודו משחק באש, ספר התורה לא ימחל על עלבונו!"

התחכם שוב הלמדן בלמדנותו המדומה: "ממה נפשך, אם כדברי הרב שלא צריכים לתקן, אז הספר פסול הוא, ואין זה ספר תורה כשר, ואין כאן עלבון"...

ענהו המהר"ל: "יעיין מר בדברי המהרש"א עירובין (דף יג) ויראה במפורש שלא כדבריו. מזהירו אני שיחדל להפיץ את רעיונו, ויקבל שכר על הפרישה".

אך לא ציית הלמדן הישיש לדברי הרב הצעיר הזה, והיה הולך ומשכנע את הסופרים הכותבים ספרי תורה שיכתבו את הפסוק האחרון בשירת הים שלא כשאר השירה...

בערב שבת הלך הלה למקוה, לטבול כדרכו לכבוד שבת, ובעודו טובל אחזו השבץ ומת במים ו... ראו בכך הכל עונש משמים, מדה כנגד מדה: "כי בדבר אשר זדו עליהם", במים חטא, בפסוק "וישב ה' עליהם את מי הים", ובמים לקה!...

(השרף מבריסק)

על שקילסוהו ב"עוז" – קיבלו "עוד"

שמות ט"ו ב': "עֲזֵי זִמְרַת יְהוָה לִי לִישׁוּעָה זֶה אֱ-לֵי וְאֶנְהוּ אֱלֹקֵי אָבִי וְאֶרְמְנָהוּ".

"ר' יהודה בר סימון אמר: חורי (משמעות אחרת). משל למלך שהיתה לו אבן טובה ומרגליות בא בנו ואמר לו תנה לי, אמר לו לך היא ושלך היא ולך אני נותנה, כך ישראל אמרו לפני הקב"ה (שמות ט"ו ב'): 'עזי זמרת י-ה', אמר להם הקב"ה: לכם היא ושלכם היא ולכם אני נותנה, ואין עוז אלא תורה, שנאמר (תהלים כ"ט א'): 'ה' עוז לעמו יתן'".

(שיר השירים רבה ב' ג')

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.א). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.א)

2

בס"ד | גיליון 64
פרשת בשלח
התשפ"ב

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

עמלק רצה לקטע כח ישראל, לכך פרשתו קטועה

שמות י"ז ז'-ח': "וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מִסָּה וּמְרִיבָה עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת ה' לֵאמֹר הַיְיָ ה' בְּקָרְבָנוּ אִם אֵין: וַיָּבֹא עִמְלָק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְדִים".

"כבר נתבאר (בריש סימן קל"ה) שמתקנת עזרא שלא לקרוא פחות מעשרה פסוקים בב' וה' ושבט במנחה לתלתא גברי מטעמים שנתבארו שם, ופסוק וידבר ג"כ עולה מן המניין, ואף על גב שאין בו דבר פרטי, מ"מ תורה היא ואם חיסר אות אחת ממנה כל התורה פסולה, ואף על גב דבפורים שאנו קורין 'ויבוא עמלק' ואין בו אלא ט' פסוקים, שאני התם דנגמר העניין ולהתחיל מקודם מעניין אחר לא רצו חכמים, ולבד זה יש טעם בירושלמי, לפי שעשה מעשה קטוע כלומר שהמן ועמלק רצו לקטע כח ישראל, לפיכך פרשתו קטוע..."

(ערוך השלחן א"ח סימן קל"ז א')

פרעה השליך הבנים לים ובתיה (שהיא אמו מגלגול קודם) תשליך אותו לים

שמות ט"ו ד': "מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וַחִילוֹ יָרָה בָּיָם וּמִבְּחַר שְׁלִשׁוֹ טָבְעוּ בָּיָם סוּף".

"בתיה בת פרעה היא גלגול חוה, ולפי שחווה היתה יציר כפיו של הקב"ה נקראת עתה בתיה לשון ב"ת י"ה, ולכן גם כן חמלה על בנה משה שהוא הבל ממש (כי משה גלגול הבל). ולפי זה יתורץ המדרש רבה שמות (פ"כ ס"ד), וזה לשונו: "כתבתי בתורה שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, ואתה שלחת את האבות ובנים השלכת ליאור, חיך, אף אני אשליך אותך לים ומאבד אותך, שנאמר: 'וניער פרעה וחילו בים סוף' (תהלים קל"ו ט"ו), ואקח את בתך ואורישי את בתך לגן עדן", ומקשין העולם הלא אינם דומים להדדי והמשל אינו דומה לנמשל, פרעה השליך הבנים ליאור ושילח האבות, אם כן, גם הכא מן הראוי לפרועו שהוא ילך בשלום ובתו תושלך לים ואז היה דומה?

אבל לפי הקדמה הזאת יתבאר, מאחר דבתיה היא חוה 'אם כל חי', נמצא דבתיה היתה אמו של פרעה, ובזה דומה להדדי, כמו שהוא השליך הבנים לים, כך פרעה שהוא בן בתיה והוא גלגול קין כדאיתא בכתבי האר"י זלה"ה יושלך לים ובתיה תינצל".

(גלגולי נשמות, ב' י"ג לרמ"ע מפאנו)

ב' "מחיות" על שרצה להאבידם מב' עולמות

"... בתורת משה (לחתי"ס) כתב שלכן גזר המן כדי שישכחו התורה והמצוות קודם מותם וגם חלק לעולם הבא לא יהא להם, וכן יש לומר שהיה גדולה השנאה של עמלק שחשב אם יהרוג אותם מכל מקום יזכו לחיי עוה"ב, לכן טימאם והחטיאם תחילה, ולכן נענש מדה כנגד מדה ב'מחה אמחה' כדרשת חז"ל (ילקוט רמז רס"ו) מחה בעוה"ז אמחה לעוה"ב, במדה כנגד מדה שהוא היה רוצה להאבידם מעוה"ז ומעוה"ב".

(שיר מעון, פרשת תצוה)

• • •

מרירות כנגד חוסר התורה המתוקה

שמות ט"ו כ"ג: "וַיָּבֹאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁתֵּת מִיָּם מִמֶּנָּה כִּי מָרִים הֵם עַל פֶּן קָרָא שְׁמָהּ מֶרָה".

"ויבואו מרתה, מדה במדה מדד הקב"ה להם, הם הלכו בלא תורה, שנאמר בה (תהלים י"ט י"א): 'ומתוקים מדבש ונופת צופים', 'צוף דבש אמרי נועם' (משלי ט"ז כ"ד), לכך באו מרתה והוצרכו לשתות מים מרים".

(רבינו אפרים עה"ת)

• • •

זה כנגד זה

שמות ט"ו ב': "עֲזֵי וְזַמְרֵת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה קְלִי וְאַנְוָהוּ אֶלְקֵי אָבִי וְאַרְמְנָהוּ".

"א"ר יודן: בזכות שאמרתם 'זה א-לי ואנוהו', נתתי 'זה לכם ארבעים שנה' (רומז לפסוק בדברים ח' ד'): 'שְׁמֵלְתֶךָ לֹא בְלָתָה מְעֵלֶיךָ וְרִגְלֶךָ לֹא בְצַקָּה זֶה אֲרַבְעִים שָׁנָה".

(ילקוט שמעוני תהלים רמז תר"צ)

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.) "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.)

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

המברך בכוונה לרופא האמיתי, לא יזדקק לרופא

שמות ט"ו כ"ו: "... כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך".

"... ויברך ברכת אשר יצר כיון שכבר בירך על נטילת ידים ויברך אותה בכוונה, ויאמר מילה במילה כל עניניה ויכוין בחסד הגדול שהש"י עושה עם האדם בכל שעה שיוצא לנקבו שמקיא מה שאכל ויכול לעמוד, דאלמלא כן לא היה מספיק לו כל ממון שבעולם לרפואתו שיצא ממנו וסופו שמת ובטל מן העולם, והקב"ה ברחמיו עושה מכונות ומדורות וענינים בגופו של אדם להכניס הראוי להכניסו, ולהוציא הראוי להוציא, ולקלוט הסולת ולהוציא הפסולת, ולהברות גופו שיהיה ראוי ומוכן לעבודתו כל ימיו. ואם האדם יהיה שלם בדעותיו ומכלכל במשפט דבריו לא יחלה כל ימיו ולא יצטרך לרופא ולא לרפואתו, א"כ ודאי ראוי לברך בכוונה גמורה ובדעת שלמה לרופא כל בשר ומפליא לעשות...".

(ספר סדר היום, כוונת הברכות)

לא רצו לצאת ממצרים - מתו במצרים

שמות י"ג י"ז: "ויסב אלקים את העם דרך המדבר ים סוף וחקמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים".

"חמושים, אחד מחמשה יצאו, וארבעה חלקים מתו בשלושת ימי אפילה". פירוש: רשעי ישראל שסירבו לצאת ממצרים - מתו במצרים.

(רש"י)

עונש עבדי פרעה - התגלגלו באבן

שמות י"ד ה': "ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לבב פרעה ויעבדיו אל העם ויאמרו מה זאת עשיתנו כי שלחנו את ישראל מעבדנו".

אחרי שאמרו עבדי פרעה (לעיל י' ז) 'שלח את האנשים' התחרטו מזה (שהיא היתה מצוה לשמוע בקול הקב"ה שאמר [לעיל ה' א'] 'שלח את עמי', לכן התגלגלו באבן כמו שכתוב (לקמן ט"ו ה') 'ירדו במצולות כמו אבן', והוא לשון ירידה בגלגול למדרגה התחתונה של הדומם.

פירוש: מאחר והשתמשו בפייהם כנגד ה', נתגלגלו בדומם (אבן) שאין יכול להשתמש בפיו.

(מאמר אם כל חי לרמ"ע מפאנו, ב' א', עמוד שפ"ג)

מדה כנגד מדה בדף היומי

מי שבחיי מחשב תמיד איזה דרך לילך בו, מראה לו ה' את הדרך הנכונה שהולכת לגן עדן

מועד קטן דף ה: (סוטה דף ה:): "ואמר ריב"ל: כל השם אורחותיו בעולם הזה זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה, שנאמר: וְשֵׁם דָרְךָ אֲרָאָנוּ, בְּיַשַׁע אֱלֹקִים, אֵל תִּקְרִי וְשֵׁם אֵלֶּךָ וְשֵׁם דָרְךָ".

מחנה ישראל (חלק א' הערות פרק ג', לבעל החפץ חיים): "... ומי שבחיי מחשב תמיד ושם אורחותיו איזה דרך לילך בו כמו שכתוב חשבתי דרכי וגו' מדה במדה מראה לו הקב"ה ג"כ את הדרך הנכונה שהולכת לג'ע כדי שלא יטעה, וזהו כוונת הגמרא כל השם אורחותיו בעוה"ז זוכה ורואה וכו', ור"ל שבעת היא שהנפש הולכת ומשתוממת ואינה יודעת באיזה נתיב להכנס בו הקב"ה מושיע לה ומראה לה את הדרך הנכונה וכ"ז נכלל בפסוק בקצרה בדרך רמז כי תיבת שם יש לו שני ביאורים אחד מלשון שומא וגם כפשטיה וזהו שרמז לנו הכתוב ושם דרך היינו מי ששם ארחותיו בעוה"ז שכוונו הוא שעבור זה בעולם העליון דרך אראנו בישיע אלקים".

הנזהר מרצון - ה' משמרו אף מאונס

ארחות יושר (ערך "תפילה"): "... והנזהר מרצון - הקב"ה משמרו אף מאונס, כדאיתא במ"ק: כל השם אורחותיו בעולם הזה זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה, שנאמר: וְשֵׁם דָרְךָ אֲרָאָנוּ, בְּיַשַׁע אֱלֹקִים".

על שקיבלו עליהם ישראל הידור מצוה - "הידר" להם ה' בניסים שעשה עבורם

שמות ט"ו ב': "עֲזִי וְזַמְרָתִי יְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה קְלִי וְאַנְוָהוּ אֱלֹקֵי אֲבִי וְאַרְמְנָהוּ".

רבי עובדיה מברטנורא (אבות ה' ד') מונה עשרה ניסים שנעשו לבני"ע על הים (ומקורו מאבות דרבי נתן) וז"ל: "ועשרה על הים - אחד, ויבקעו המים. שני, שנעשה הים כמין אוהל ונכנסו ישראל לתוכו (והיה זה לכבודם של ישראל), דכתיב (חבקוק ג'): נקבת במטיו ראש פרזיו. שלישי, שנעשה קרקעית הים יבש בלא חומר וטיט, דכתיב (שמות י"ד): ובני ישראל הלכו ביבשה. רביעי, שקרקעית הים שדרכו בו המצריים שהיו רודפים אחרי ישראל נתחלחל ונעשה חומר וטיט, דכתיב (חבקוק ג'): חומר מים רבים. חמישי, שהמים הנקפאים בקרקע הים לא היו חתיכה אחת אלא חתיכות קטנות, כעין לבינים ואבני הבנין מסודרים זה אצל זה (כבתייהם של גדולי המלכות המרוצפים באבני שיש), דכתיב (תהלים ע"ד): אתה פוררת בעזך ים, שנעשה כעין פירורים. שישי, שנתקשו המים הנקפאים ונעשו קשים כסלעים, דכתיב (שם): שברת ראשי תנינים על המים, והמצריים נקראו תנינים. שביעי, שנגזרו הים לשנים עשר גזרים כדי שיעברו כל שבט ושבט בדרך אחד לבדו, והיינו דכתיב (שם קל"ו): לגוזר ים סוף לגזרים. שמיני, שקפאו המים כספיר ושוהם וזכוכית, כדי שיראו השבטים אלו את אלו, שעמוד האש היה מאיר להם, וזהו שנאמר (שם י"ח): חשכת מים עבי שחקים, כלומר קבוע המים היה כעבי שחקים כעצם השמים לטוהר. תשיעי, שהיו יוצאים ממנו מים מתוקים שהיו שותים אותם, וזהו שנאמר נזולים. עשירי, שלאחר ששתו מהם מה שרצו, הנתורים מהם היו נקפאים ונעשים ערימות, דכתיב (שמות ט"ו): נערמו מים נצבו כמו נד נזולים".

ובמעם לועז מנה חמישים ניסים, וביניהם: הקב"ה זימן להם שם אילנות טעונים מיני פירות והפיח בפירות מגן עדן ונתבשמו מהריחות. גדלו ירקות בקרקע הים עבור בהמות ישראל ומקניהם ועוד ועוד.

ולכאורה ניסים רבים אלה לא היו נצרכים כלל, אלא שעשה כן הקב"ה לכבודם של ישראל, וכביכול "הידר" בניסים אשר עשה.

שבט (דף קלג): למדנו שיש להדר במצוות מהתיבות "זה קלי ואנוהו".

ושמא י"ל, דעל שקיבלו עליהם ישראל הידור מצוה - מדד להם ה' כמדתם ו"הידר" בניסים שעשה עבורם. הידור כנגד הידור.

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.א). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.א)

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

תאריך קריעת ים סוף

שמות י"ד כ"א-כ"ח: "וַיִּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיִּלְכְּ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֶזְרָה כָּל הַלַּיְלָה וַיִּשָּׂם אֶת הַיָּם לְחֶרֶב וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם: וַיִּשְׁבוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ אֶת הָרֶכֶב וְאֶת הַפָּרָשִׁים לְכָל חֵיל פְּרָעָה הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אֶחָד."

בסוטה (דף יב:) למדנו באיזה תאריך נקרע הים, וז"ל הגמ' (שם): "ר' חנינא בר פפא אמר: אותו היום עשרים ואחד בניסן היה". וז"ל בס"ד, דמכיוון שבתאריך זה הושם משה רבינו ביאור (כמבואר בגמ' שם) ועל פי דרך הטבע היה צריך לטבוע בו, מדד ה"ת למצרים כמדתם וטבעו הם בים דווקא בתאריך זה. משה רבינו היה צריך למות במים - טבעו הם במים. בתאריך זה היה צריך למות - מתו המצרים דווקא בתאריך זה.

פרעה התחיל בעבירה וממנו התחילה הפורענות

שמות י"ד ד': "וַחֲזַקְתִּי אֶת לֵב פְּרָעָה וַרַדְף אַחֲרַיָּהֶם וְאֶפְבְּדָה בְּפָרְעָה וּבְכָל חֵילוֹ וַיִּזְעַעו מִצְרַיִם כִּי אָנִי ה' וַיַּעֲשׂוּ כֵן."

בפרעה ובכל חילו: "הוא התחיל בעבירה וממנו התחילה הפורענות".

(רש"י)

המשליך לים הושלך לים

שמות ט"ו ד': "מִרְכַּבְתָּ פְּרָעָה וַחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחָר שְׁלִשְׁוֹ שְׁלִשְׁוֹ טָבְעוּ בַיָּם סוּף."

"... פרעה אמר 'כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו' והוא הושלך לים, שנאמר (שמות ט"ו ד'): 'מרכבות פרעה וחילו ירה בים'."

(שמות רבה כ' י')

מדוע זכתה צפורה להתגלגל בדבורה שאמרה שירה

שמות ט"ו כ"א: "וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אַחֹת אֶהֱרֹן אֶת הַתֵּף בְּיָדָהּ וַתִּצְאֵן כָּל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בַתִּפְּסִים וּבַמַּחֲלָת: וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירוּ לַה' כִּי גָאָה גָאָה סוּס וַרְכָבוֹ רָמָה בַיָּם."

"צפורה לא היתה בשעה שאמרו הנשים שירה על הים ונצטערה הרבה, על כן, זכתה שנתגלגלה בדבורה שאמרה שירה".

(סדר הדורות, ב' אלפים תמ"ח)

יבוא בן בנו של מי שאמר 'את האלקים אני ירא' ויפרע ממי שנאמר עליו 'ולא ירא אלקים'

שמות י"ז ט': "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בְּחַר לָנוּ אֱנָשִׁים וַיֵּצֵא הַלֶּחֶם בְּעֶמְלֶק מִחֵר אֲנָכִי נִצֵּב עַל רֹאשׁ הַגְּבֻעָה וּמִטָּה הָאֱלֹקִים בְּיָדִי."

"ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים... למה ליהושע? אמר לו: זקנך אמר (בראשית מ"ב י"ח): 'את האלוקים אני ירא', ובזה כתיב (דברים כ"ה י"ח): 'ולא ירא אלוקים' יבא בן בנו שאמר 'את האלוקים אני ירא' ויפרע ממי שנאמר עליו 'ולא ירא אלוקים'."

(שמות רבה ל"ו ג')

הים 'התחרט' כשם שהתחרטו המצרים

שמות ט"ו י"ט: "כִּי בָא סוּס פְּרָעָה בָּרְכָבוֹ וּבִפְרָשָׁיו בַּיָּם וַיִּשֶׁב ה' עֲלֵהֶם אֶת מִי הַיָּם וַיִּגְבֵּי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַיַּבֶּשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם."

"וניער פרעה וחילו בים סוף (תהלים קל"ו ט"ו). מדה כנגד מדה: כשם שהמצרים פתחו את שערי מדינתם לפני אחי יוסף, שבאו לגור בארצם רק עד תום הרעב, ואחר כך התחרטו וסגרו את השערים, לבלתי תת להם לצאת. וימררו את חייהם בעבודה קשה - כך פתח הים את "שערי" לפני הרודפים אחי בני אחי יוסף ונתן להם לבוא אל תוכו ואחר כך כאשר רצו לצאת ממנו, סגר עליהם את הדרך ויאבדם. גם היה בזה גמול למצרים, שאחרי אשר הוציאו את בני ישראל לחפשי, חזרו בהם ורדפו אחריהם להחזירם לעבדותם, וכן עשה הים, שאחרי אשר הרשה למצרים להכנס אל תוכו "נתחרט" (וישובו המים על מצרים" שמות י"ד כ"ו - מלשון תשובה וחרטה) הים והקפיד על בריות היבשה, שהעיזו לרדת אל הים ומימיו כסו אותם. וזה שאומרים: "מי שפרע... ממצרים בים הוא יפרע ממי שאינו עומד בדיבורו (ב"מ דף מח.)".

(השיר והשבח' הגדה של פסח לרבי זלמן סורוצקין זצ"ל עמוד קל"ד)

לרפואה שלמה: **בן ציון בן חיה** ★ לעילוי נשמת: הר"ר **ברוך בן יוסף ז"ל**

הנצחות, הקדשות ופרטים על הספרים **054-251-0336** קו אמריקאי: **646-340-5403**

WEB: WWW.TORAH24-7.COM/SEFORIM-HEBREW EMAIL: ap@torah24-7.com

